

Testimoni inèdit

Miguel Primo de Rivera va arribar al poder l'any 1923, i tot fela preveure que el seu seria un mandat curt. Però van haver de passar set anys per tal que abandonés la primera línia política.

Enrique Gómez García (Albacete, 1892-Mèxic, 1975) era comandant d'una companyia de guàrdies d'assalt a Barcelona el 19 de juliol de 1936, a l'inici de la Guerra Civil, i va tenir un important paper en la repressió dels militars insurrectes a la capital catalana. Posteriorment va anar al front de Barbastro i el 1939, amb la derrota de la República, s'hagué d'exiliar. L'any 1916, tot just sortit de l'Acadèmia, com a tinent, va ser destinat a València, on participà activament en la formació de les Junttes Militars de Defensa. Els extractes que publiquem, en versió catalana, recullen un episodi de l'actuació de les Junttes i formen part d'unes memòries inèdites, gentilmente cedides per la seva filla, Rosa Margarita Gómez.

"Es va demanar, en aquells moments, i no puc precisar dates, que s'especificassin les aspiracions que tenia l'exèrcit per conducte de les seves Junttes, i aleshores es verificà una assemblea a Barcelona, que va presidir el Coronel Amitúia, de la de València, per saber tot el que l'Exèrcit podia sol·licitar. És clar que em refereixo sempre a l'Exèrcit de la Península, perquè el d'Àfrica n'era completament contrari; donades les seves característiques aspiracions i ambicions de recompenses i *empleo*, no podia coincidir amb les del de la Península, en què tot el que es procurava i es demanava fos pels cursos naturals i en estricta justícia, sense favoritismes de cap classe.

"Com he dit abans, aquesta Assemblea, presidida pel Coronel Amitúia, es va verificar amb l'assistència de totes les representacions de l'Exèrcit de la Península, i es va donar el cas que es presentà, amb una representació pel que semblava d'alguns elements del Generalat, el General Primo de Rivera. Com que a totes les Junttes de Defensa, el límit de la categoria era el de Coronel, se'ls va dir que no podien assistir en pla de representacions, sinó com a oients, i sense veu ni vot, i així ho féu el General Primo de Rivera.

"Una vegada que varen arribar les conclusions, el General Marina, que era Capità General de Barcelona en aquelles dates, va manar reunir-se en el seu despatx totes les Junttes de Defensa; i així es verificà, hi assistiren totes: la Infanteria, Cavalleria, Artilleria, Enginyers, Cos Jurídic, Sanitat, Intendència, i en general, tot. El General Marina va prendre la paraula i va demanar que totes les aspiracions i peticions de l'Exèrcit se li comunicassin i, per tant, que Artilleria prengués la paraula. Artilleria es va aixecar i va dir: 'Essent present Infanteria, Artilleria no té res a dir'.

"D'això ve a la meua memòria el record de la comunicació o l'explicació que ens va donar el Coronel Amitúia a la Junta de València, de la qual jo formava part com a Secretari. 'Que parli Infanteria', va dir el General Marina. Aleshores s'aixecà el Coronel Amitúia amb un paperet a la mà, i adreçant-se al General Marina, li va dir: 'General, en aquest paper estan condensades les aspiracions i peticions de l'Exèrcit. Vuecencia les accepta, sí o no?' Un moment d'emoció, es veia el General Marina indecís, tremolant-li la barba, i per fi, 'que parli Infanteria'. I en parlar Infanteria, en vistes que el General no contestava, el Coronel Amitúia s'adreçà a ell i li va dir: 'General, mal representant pot ser Vuecencia dels desigs i aspiracions de l'Exèrcit, quan vostè no es fa partícip d'aquests desigs i d'aquesta petició de l'Exèrcit. No obstant això, parlaré.'

"Aleshores Amitúia s'expressà crua-ment de totes les aspiracions i desigs, i de tots els mals que l'Exèrcit tenia sense que es resolguessin. El General Marina, quan va acabar, ja molt molest, va dir: 'En la meua llarga vida militar, he pogut escoltar frases i manifestacions d'aquesta classe. Jo portaré al Govern les aspiracions i desigs d'aquest Exèrcit, fent present que s'han sortit dels veritables camins dels Reglaments Militars.' Així va acabar aquella junta."